

VIŠI PRIVREDNI SUD SRH

Prvostepena presuda br. IV-P-2057/69 od 3. II 1970.

Vijeće: Dr Vladimir Borić, dr Djuro Vranešić i
dr Božidar Zubić

Prijevoz stvari morem - Kupoprodaja C & F - Pasivna legitimacija brodarova prema prodavaocu robe - Odgovornost brodara za netačne izjave njegovog agenta - Prodavalac robe koji s brodarom nije stupio u nikakav pravni odnos iz prijevoznog ugovora, nije prema njemu legitimiran iz odnosa koji nastaju iz prijevoza prodane robe - Aktivno je legitimiran primalac ili osoba kojoj on ustupi svoje pravo - Brodar je odgovoran za netačne izjave svoga agenta - Prodavalac C & F koji s brodarom nije stupio u nikakav odnos iz prijevoznog ugovora, nema prava od njega zahtijevati naknadu štete u iznosu kupovne cijene prodane robe, koju mu je cijenu uskratio isplatiti kupac, pozivajući se na netačnu izjavu brodarova agenta da roba, iako je bila izdana teretnica, nije uopće ukrcana na brod.

Tužitelj je prodavalac robe, a tuženi je brodar koji je tu robu primio na prijevoz.

Sporno je među strankama da li je brodar dužan tužitelju platiti iznos od Din 3.149,07 dolara na ime naknade štete, koju je tužitelj pretrpio uslijed toga što tuženi brodar nije izručio primaocu po teretnici američkoj firmi "Coles & So." iz Brooklina korparsku robu za koju je izdao teretnicu od 13. VII 1966. g. kao ukrcanu na brod "Zvir", već je njegov agent primaocu po teretnici i kupcu robe tvrdio da roba nije ukrcana, pa uslijed toga primalac po teretnici i kupac robe nije tužitelju platio protuvrijednost odnosne robe. Naime, agent tuženog "Crooss ocean Shipping" iz New Yorka u fazi ostvarivanja oštetnog zahtjeva kupca prema osiguratelju, svojim pismom potvrdio je kupcu da predmetni tovar robe od 27 koleta nije nikada ni ukrcan, tako da je postupak odštete kupca bio doveden u situaciju da osiguratelj ne plati naknadu štete kupcu, pa je kupac zbog toga odbio uplatu kupovne cijene.

Nesporno je među strankama da se zahtjev tužitelja zasniva na činjenici da je tužilac putem "Exportdrva", Rijeka, predao robu na prijevoz tuženom 8. VII 1966. g. i da je odnosna roba bila ukrcana na brod "Zvir" za koju mu je robu tuženi izdao teretnicu od 13. VII 1966. g. br. 44 da je tužilac fakturirao robu svom kupcu u New Yorku; da kupac nije platio robu zbog toga jer je bio obaviješten da roba nije stigla u

New York da se povodom toga tužitelj obratio agentu tuženog u New Yorku koji ga je obavijestio pismom od 24. I 1967. g. da roba nije otpremljena brodom "Zvir" niti ima traga da je stigla na odredište, da je povodom toga tužitelj tražio tuženog da mu plati izgublenu robu a ovaj mu je ponudio da bi se riješio odgovornosti bagatelni dio štete, koji je tužitelj odbio da primi.

U toku spora tužitelj je podneskom od 22. I 1970. g. svoj zahtjev zasnovao na naknadi štete koju je tužitelju prouzročio tuženikov agent time što je potvrdom od 6. V 1968. g.

tvrdio da sporna roba nikad nije ukrcana i time pridonio da kupac, pošto nije ostvario osiguranje zbog te tvrdnje, ne plati tužitelju kupovnu cijenu C & F kod koje osiguranje vrši kupac i snosi sam rizik, koji neostvarenjem od strane osiguratelja nije doprinio da se tužitelj regresira za cijenu.

Povodom tužbe i odgovora na tužbu tuženi je stavio prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije na strani tužitelja, ističući da tužitelj nije primalac po teretnici, a niti mu je primalac ustupio svoja prava iz teretnice, stavio je prigovor zastarjelosti potraživanja, kao i prigovor presudjene stvari, ističući da je po istom predmetu i po istoj teretnici tužitelj u sporu P-1113/68 tužio tuženog za naknadu štete zbog gubitka tereta, pa je s tim zahtjevom odbijen pravomoćnom presudom.

Usprotivio se preinačenju tužbe u podnesku tužitelja od 22. I 1970. g.

Tužitelj je ostao kod svog tužbenog zahtjeva kako ga je postavio u svom podnesku od 22. I 1970. g., a tuženi je stavio prigovor preinačenja tužbe, i u vezi s navodima tužitelja u njegovom podnesku istakao, da je nesporna činjenica da je tužitelj po svom špediteru "Exportarvo" ukrcao na brod "Zvir" odnosni teret i da mu je za to izdana teretnica br. 44. Istakao je da je tužitelj prodao robu svom kupcu po klauzuli C & F, pa je s obzirom na to predajom robe stekao pravo da od kupca traži naplatu robe jer je rizik prešao na kupca, a ako je kupac odbio da plati kupovnu cijenu mogao je svoje pravo prema kupcu ostvariti iz kupoprodajnog ugovora. Tako bez obzira na bilo kakove obavijesti agenta tuženi ne bi pretrpio nikakvu štetu. Istakao je da je tužiteljev kupac bio pravovremeno po tužitelju obaviješten da je predmetna roba izgubljena, pa je, ukoliko je tužiteljev kupac robu osigurao, mogao naplatiti gubitak odnosne robe od svog osiguratelja.

Sud je odbio tužbeni zahtjev iz slijedećih razloga:

Prema tvrdnji samog tužitelja tužitelj je prodao robu za koju traži naknadu štete zbog navodnog propusta agenta tuženog po klauzuli C & New-York. Prema pravnim pravilima o kupoprodaji te robe /OU 112 odnosno Inkotermis 1953./ tužitelj je kao prodavalac robe izvršio svoju obavezu iz kupoprodaje predajom robe brodaru i pribavljanjem teretnice i ostalih isprava i predajom istih kupcu robe. Nakon što je roba prešla ogradu broda u luci ukrcaja prešao je i rizik na kupca te je tužitelj kao prodavalac robe bio ovlašten da od kupca traži naplatu odnosne robe. Ako je roba koju je predao na teretnici br. 44 izgubljena ili nije predana na odredište kupcu, kupac je jedino legitimiran prema tuženom kao brodaru da od njega traži naknadu štete za neisporučenu odnosno izgubljenu robu. S obzirom na to u ovom sporu o takovoj kupoprodaji, tužitelj u stvari nije legitimiran na naknadu štete prema tuženom. Razmatrajući pitanje da li je tuženi odgovoran za eventualnu naknadu štete zbog nemogućnosti naplate kupovne cijene od prodavca robe, zbog toga što je navodno agent tuženog u luci iskrcaja obavijestio primaoca da roba nije ukrcana, valja istaći da ovakav zahtjev tužitelja nije osnovan.

Naime, iako tuženi kao brodar odgovara za propuste osoba kojima se u svom poslovanju služi, a to je nesumnjivo i agent tuženog u luci iskrcaja, ne može se uzeti da bi nemogućnost naplate kupovnine od kupca robe samim tim nastupila. Nakon prispjeća broda u luku iskrcaja agent brodara izjavio je ovlaštenom primaocu robe po teretnici tj. u konkretnom slučaju kupcu robe, tužitelju da roba po teretnici nije ukrcana. Nakon toga se utvrdilo da je roba bila ipak ukrcana i da je izgubljena, što je bilo saopćeno od strane tuženog tužitelju kao prodavcu robe ili kupcu robe kao primaocu po teretnici. Na temelju toga pravo za naknadu štete zbog neisporuke robe odnosno pravo na naplatu robe po ugovoru o kupoprodaji i nadalje je ostalo na tužitelju kao prodavcu prema kupcu, jer je rizik za robu prešao na kupca.

Ako je dakle tužitelj kao prodavalac robe propustio da naplati kupovnu cijenu za isporučenu robu, za tu okolnost nije odgovoran tuženi kao vozar, jer svojim postupkom nije onemogućio tužitelju kao prodavcu robe da ostvari svoja prava prema kupcu iz ugovora o prijevozu, a niti je omogućio kupcu robe da ostvari eventualna svoja prava prema osiguratelju robe ili prema tuženom brodaru iz teretnice.

Naime, u toku spora tužitelj, povodom prigovora tuženog da nije legitimiran na tužbu, jer nema teretnice, niti mu je potraživanje iz teretnice cedirano, ničim nije dokazao da bi mu potraživanje kupca prema tuženom kao brodaru bilo

od strane primaoca robe tj. kupca cedirano. Sama okolnost da je agent broдача dao izjavu da roba nije ukrcana ne može biti osnov za traženje naknade štete bilo s kog naslova prema broдарu.

Ako je netko pretrpio štetu zbog eventualno pogrješnih davanja obavještenja od strane agenta broдача u pogledu okolnosti da li je roba ukrcana ili ne, odnosno da li je izgubljena, to bi mogao biti samo kupac robe i ovlašteni posjednik teretnice.

Prema tome ako je tužitelj kao prodavalac po klauzuli C & F pustio iz obaveze svog kupca pa je uslijed toga pretrpio štetu, onda je sam kriv svojoj šteti te ne može naknadu takve štete tražiti od tuženoga.

V V.

VIŠI PRIVREDNI SUD SHR

Prvostepena presuda br. XII-P-1903/68-28 od 4. II 1970

Vijeće: Lida Horvat, prof. dr Vladislav Brajković i
prof. dr Branko Jakaša

Prijevoz stvari zrakom - Medjunarodni prijevoz - Odgovornost za zakašnjenje - Dokazna snaga tovarnog lista - Na prijevoz robe zrakom koji ispunjava uvjete za primjenu Varšavske konvencije i Haškog protokola primjenjuju se ovi medjunarodni ugovori, iako su stranke ugovora jugoslavenske pravne ili fizičke osobe - Klauzule s kojom vozar ne preuzima obvezu za održavanje reda letenja vrijedi samo za relativno neznatna zakašnjenja - Odgovornost vozara je ograničena prema težini robe predane sa zakašnjenjem - Vrijednost jedinice zlata navedene u Varšavskoj konvenciji za jugoslavenske osobe koje u sporu pretvara se u odgovarajući iznos dinara - Vozar odgovara za štetu prouzrokovanu zakašnjenjem, ako ne dokaže da su on ili njegovi ljudi poduzeli sve potrebne mjere da se šteta izbjegne, ili da se takve mjere nisu mogle poduzeti - Navodi u tovarnom listu smatraju se tačnim dok vozar koji ih pobija ne dokaže protivno - Štetu prouzrokovanu zakašnjenjem ocjenjuje sud po svojem slobodnom uvjerenju

Tužitelj je naveo da je dao tuženiku /JAT-u/ na prijevoz avionom Zagreb - Phnom Penh /Kambodža/ 7 koleta - označenih sa br. I - VII - seizmičku aparaturu sa opremom. Roba je bila